

Вызваленне Іўеўшчыны

Тэрыторыя Іўеўшчыны ў 1944 годзе, як і ў 1941 годзе, мела надзвычай важнае стратэгічнае значэнне і вызвалалася двума франтамі. Камандаваў корпусам вопытны палкаводзец генерал-лейтэнант Мікалай Сяргеевіч Аслікоўскі (1900-1971), які ўзначальваў дывізію яшчэ ў 1941 годзе і спыніў наступленне немцаў на Кашыру, што пад Масквой, а пасля вызваляў Смаленск, многія гарады і вёскі Беларусі. Ён Герой Савецкага Саюза.

Наступленне корпуса пачалося раніцай 7 ліпеня. Шостая кавалерыйская дывізія ардэноў Суворова і Чырвонай Зоркі (камандзір генерал-маёр Герой Савецкага Саюза Павел Парфіравіч Брыкель) рухалася ад вёсак Кавалі і Брагі да шашы Трабы-Юрацішкі, каб адрэзаць адступленне нямецкага палка, заначаваўшага ў Трабах.

32-ая кавалерыйская дывізія мела таксама, як і астатнія дзве, танкавы і гарматны палкі наступала з Вішнева на Юрацішкі - Іўе.

Калі Юрацішкі былі вызвалены ад захопнікаў, каля 10 гадзін першым эскадронам 28-га кавалерыйскага палка на чале з яго камандзірам Я. Няўлюевым, Героем Савецкага Саюза, то Іўе вызвалена на склоне дня 7 ліпеня 1944 года. Вось як пазней успамінаў пра гэту падзею палкоўнік Мяркулаў: "Гарадскі пасёлак не лічыўся чымсці ўмацаваным, але праціўнік моцна трымаўся за яго, бо адкрывалася дарога на Ліду і Гродна. Кароткі агнявы налёт па пяхоце і апорных пунктах праціўніка, абараняўшага ўсходнюю і паўднёва-ўсходнюю акраіны пасёлка, паслужылі сігналам для наступлення. Усё прыйшло ў рух і пайшло наперад. Агнявымі касякамі паляцелі міны "Кацюш". Фашысты аказалі супраціўленне з цэнтра Іўя, а з яго паўночна-заходняй акраіны біла варожая артылерыя". Гвардзейскі націск быў настолькі дружным і моцным, што праз хвілін пятнаццаць з цэнтра пасёлка ўзвілася чырвоная ракета, якая сімвалізавала ўзяцце Іўя. Асабліва вызначыўся ў баі лейтэнант Штэйн, які камандаваў батарэяй "Кацюш". Вечарам 7 ліпеня гвардзейцы спыніліся на начлег каля ракі Гаўя. Назаўтра, 8 ліпеня 1944 года, чырвонаармейцы вызвалілі Ліпнішкі, Суботнікі і іншыя населеныя пункты Іўеўскага раёна. Адступаючы, 8 ліпеня гітлераўцы спалілі Суботнікі. Такім чынам, вызваленне Іўеўшчыны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў цягнулася тры дні - з 6 па 8 ліпеня 1944 года двума Беларускамі франтамі - трэцім і часткова другім (Бакшты, Лежневічы, Лелюкі, Моруна). 9 ліпеня нямецка-фашысцкія захопнікі выгнаны з Ліды, а 16 ліпеня - з Гродна. На гэтым слаўны і гераічны корпус генерала М.С.Аслікоўскага фактычна выканаў сваю місію вызваліцеля на Беларусі. Многія партызаны ўліліся ў рады Чырвонай Арміі, а кіраўніцтва брыгады "Уперад" і часткова яе байцы засталіся ў Іўі. У Юрацішках на адказных раённых пасадах засталіся ўсе

кіраўнікі брыгады імя Аляксандра Неўскага, каб аднавіць міліцыю, грамадскія ўстановы, школы, бальніцы, жылло і гаспадарку... Загінула на франтах вайны, у гета, канцэнтрацыйным лагеры і ад рук розных бандытаў, эпідэмія тыфа, дызэнтэрыі больш 5 тысяч чалавек.

У 1960 годзе на плошчы г.п. Іўе на брацкай магіле пастаўлены абеліск

4 кастрычніка 2004 года рэшткі 52 воінаў і партызан былі перанесены з брацкай магілы, якая знаходзілася на плошчы горада Іўя на гарадскія могілкі. Пастаўлены новы помнік.

29 кастрычніка 2005 года адбылося падзахаванне рэшткаў 5 воінаў, знойдзеных у выніку пошукавых работ каля вёскі Лынтупы Субботніцкага сельсавета.

№ п/п	Воинское звание	Фамилия	Собственное имя	Отчество (если таковое имеется)	Дата рождения	Дата гибели или смерти	Место первичного захоронения	Место службы	Место рождения и призыва
1	рядовой	Алешина	Мария	Александровна	1924	22.07.1947	г.п.Ивьё		Полоцкая обл.
2	рядовой	Борисенко н	Иван	Иванович		06.02.1945	г.п.Ивьё	в/ч 62842	
3	рядовой	Горбацевич				06.02.1945	г.п.Ивьё		
4	рядовой	Гусев				06.02.1945	г.п.Ивьё		
5	рядовой	Денисов	Василий	Васильевич		06.02.1945	г.п.Ивьё		
6	рядовой	Душейко	Александр	Емельянович	1902	03.07.1944	г.п.Ивьё	27-йсп 11-го сд	д.Веремеевка Полтавской обл.
7	рядовой	Забара	Николай	Григорьевич		08.06.1944	г.п.Ивьё	в/ч 62948	
8	рядовой	Иванчиков	Иосиф	Власович		08.06.1944	г.п.Ивьё		
9	рядовой	Кокарев	Денис	Гаврилович		08.06.1944	г.п.Ивьё		
10	рядовой	Мирский				08.06.1944	г.п.Ивьё		
11	рядовой	Федорович	Константин	Иосифович		08.06.1944	г.п.Ивьё		
12	рядовой	Хлопин ч	Николай	Иванови		08.06.1944	г.п.Ивьё		
13	рядовой	Шафоростов	Иван	Матвеевич		08.06.1944	г.п.Ивьё		
14	рядовой	Яблонский	Владимир	Васильевич	1925	18.09.1945	г.п.Ивьё	в/ч62948	
15	младший лейтенант	Топорков	Леонид	Федорович	1895	10.07.1944	г.п.Ивьё	Комиссар отряда «Сибиряк»	г.Прокопьевск

16	рядовой	Плихович	Михаил	Иосифович		10.07.1944	г.п.Ивьё		
17	рядовой	Самойлов	Георгий	Иванович		10.07.1944	г.п.Ивьё		
18	рядовой	Зуев	Николай	Ефимович		10.07.1944	г.п.Ивьё		
19.		Богданович	Александр	Феликсович	1923	10.07.1944	г.п.Ивьё	Разведчик бригады «Вперед»	д.Гольшево Дзержинского р-на
20	Мл.сержант	Логвинов	Георгий	Михайлович	1917	10.07.1944	г.п.Ивьё	Ком.отряда «Большевик»	с.Лотбелка Северная Осетия
21		Смиловицкий	Яков	Ильич	1922	10.07.1944	г.п.Ивьё	Отряд «Белорусски й мститель»	
22		Чеботаревски й	Владимир	Федорович	1923	10.07.1944	г.п.Ивьё	Отряд «Большевик»	г.Ишим Омской обл.
23		Полухович	Иван	Григорьевич	1923	03.08.1944	г.п.Ивьё	Разведчик бригады «Вперед»	д.Аксаковщина Минской обл.
24	ефрейтор	Колтовский	Василий	Федорович	1918	18.03.1944	г.п.Ивьё	отряд им.Чкалова	
25	лейтенант	Гаркун	Иван	Михайлович	1917	23.03.1944	г.п.Ивьё	Начальник штаба отряда им.Жданова	д.Косиловичи Дзержинского р-на
26	сержант	Бессонов	Николай	Тихонович	1918	2.11.1943	г.п.Ивьё	Отряд им.Ворошил ова	д.Луцки Курской обл
27.	Сержант	Литовченко	Николай	Емельянович	1918	10.07.1944	г.п.Ивьё	отряд «Большевик»	Д.Волчье-Александрово Курской обл.